

Poemes rupestres

LIBRES POESIA / 5 MARÇ, 2019

Les pintures rupestres de la cova de Chauvet, al departament d'Ardecha, Occitània, són el primer testimoni artístic de la humanitat. Daten d'uns 30.000 anys. No sé si tots els que avui som a la Filmoteca de Catalunya ho sabem. S'hi projecta la pel·lícula documental —en tres dimensions— que Werner Herzog va tenir el privilegi de gravar-hi: *La cova dels somnis oblidats*. L'accés està restringidíssim per les autoritats i ell és l'única persona que hi ha pogut filmar. Només aparèixer a la pantalla, les pintures de la cova ens fereixen per la seva extraordinària bellesa. Cavalls, lleons, panteres, un rinoceront. Tot plegat, dibuixos fets per despertar l'admiració, segurament no dels homes, sinó d'algun déu que ja no existeix, o vés a saber, oblidat sense remei. Amb les ulleres 3D posades, una dona intenta, d'amagat, fer fotos amb el mòbil entre els renecs dels seus veïns.

Un poema hauria de despertar la mateixa admiració que aquestes pintures rupestres. Però els traços de la poesia estan fets de paraules, i massa sovint desperten més badalls que admiració. El material del poeta és massa lleuger: fins que no aparegui la poesia en tres dimensions, l'únic buit on el poeta pot guixar les seves imatges és al cervell del lector, perquè hi quedin clavades. És emprar, al capdavant, aquest recurs que hem volgut anomenar metàfora perquè les imatges, amb prou feines esbossades, parlin amb la força d'una pintura. Com la pintura és la poesia. Això ho deia el llatí Horaci i la seva constatació ha esdevingut memorable perquè és, a la vegada, una metàfora. Sortim del cinema amb unes imatges clavades a la retina, arribem a casa, sopem alguna cosa i ens fem al llit. Intentem dormir. I de sobte, els batecs del cor. Diu el poeta hebreu Iehuda Amikhai:

El meu son

El cor batega sempre a cops
i em clava amb els seus claus al llit.
Repeteixo les postures de dormir que sé:
els genolls plegats amunt com si m'haguessin enterrat,
o amb el braços estesos com un crucificat,
o com un guàrdia que regula el trànsit
amb una mà alçada i l'altra deixant passar.
O amb el perfil d'un atleta
sobre una antiga àmfora grega: un braç
fent un angle i el cos cap endavant.
¿Cap on corro?

El poema forma part de l'antologia de Iehuda Amikhai *Poemes de cos i d'ànima*, a cura de Manuel Forcano (Adesiara, 2018). No hi haurà gairebé ni un vers d'aquest poema que no

hagi provocat algun gest en la cara de qui el llegeix: del front arronsat amb els primers cops de martell, al petit somriure que li pot provocar la imatge del guàrdia de trànsit, «amb una mà alçada i l'altra deixant passar». Totes les imatges són clares i, per tant, podem dibuixar-les al nostre cap a l'instant que són dites. I quan estem entretinguts com un nen amb uns llapis de colors, una pregunta: ¿Cap on corro? Això pot generar automàticament una nova pregunta al cap del lector: ¿I tu, per què dibuixes?

Com gairebé sempre, el valor no està en la resposta sinó en la pregunta; el fet mateix de preguntar-nos per què vivim no sembla tenir una resposta engrescadora, però les maneres com aquesta pregunta s'ha formulat al llarg dels segles han donat resultats força satisfactoris. Només cal que la pregunta sigui formulada amb un autèntic interès, perquè una pregunta fingida no busca realment resposta. Si la motivació és autèntica, el poeta se sentirà lleugerament descarregat, i abocarà el pes de la qüestió en el lector, que no podrà sinó respondre-li amb una nova pregunta.

La poesia de Iehuda Amikhai està bastida sobre un autèntic imperi d'imatges. En català l'hem pogut llegir, quasi exclusivament, gràcies a la tasca de Manuel Forcano, i li estem molt agraïts. La seva traducció, directa de l'hebreu, és planera com la llengua d'Amikhai i intenta conservar, a més a més, el joc que el poeta, com molts poetes hebreus moderns, no pot deixar d'establir amb la pròpia i remota tradició literària: la Bíblia. De la mateixa manera que un poeta grec del segle XX emprava la mateixa paraula que Homer emprava per dir «el mar», un poeta hebreu emprava paraules d'una antiguitat incomparable, però ressucitades, per parlar d'un món de nova creació. Paraules que, fins llavors, només pertanyien a Déu. La gràcia d'Amikhai, explica Forcano, consisteix molts cops en fer pensar el lector en passatges famosos dels textos sagrats, i les mateixes paraules, enmig de l'estricta quotidianitat dels poemes d'Amikhai, es tornen noves. Tant és així, que se'l considera el pare de la poesia hebrea moderna, amb deixebles com Ronny Someck, també traduït pel mateix Forcano.

Les imatges d'Amikhai van acompanyades d'una certa ironia, cosa que en rebaixa la grandiositat i l'apropen al lector. Als seus poemes hi ha aeroports, metralleres, ganivets. Sobretot, estisores, com en aquell fabulós poema que Forcano havia inclòs a la seva primera antologia d'Amikhai, *Clavats a la carn del món* (Proa, 2001), on els amants, un cop separats, es converteixen en dos esmolats ganivets «clavats a la carn del món / cadascú al seu lloc.» Com aquella antologia prèvia, *Poemes de cos i d'ànima* és una festa, un autèntic plaer, mentre el lector tingui ànim de respondre les preguntes que el poeta formula, de desvetllar tots els segons i tercers termes de la comparació. Les imatges, però, són tantes i tan efectives que el lector no pot deixar de preguntar-se, en un determinat moment, si no l'han relegat al paper d'espectador. Un últim poema d'Amikhai, aquest de l'antologia més recent, per acabar d'endinsar-nos en l'univers del poeta hebreu:

Quan a un home el deixa el seu amor,
se li obre dins
un espai rodó com una cova
per a estalactites meravelloses. Lentament,
com l'espai buit,
reservat dins la història
per al significat, la finalitat i les llàgrimes.

Aturem-nos. Pot ser que, enlloc d'admirar les pintures de Chauvet i els versos rupestres d'Amikhai, em trobi a la caverna de Plató, on les imatges, clares i nítides, semblen de veritat? Ho provaré amb les ulleres 3D.

ETIQUETES: [ADESIARA](#) [HEBREU](#) [IEHUDA AMIKHAI](#) [MANUEL FORCANO](#) [POESIA](#) [PROA](#) [RONNY SOMECK](#) [TRADUCCIÓ](#)

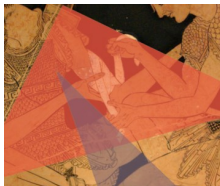
ADRIÀ TARGA | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Tarragona, 1987). És llicenciat en Filologia Clàssica i treballa a l'educació secundària. Ha publicat els llibres de poemes *L'exili de Constança* (Cossetània, 2008), *Boques en calma* (Edicions 62, 2010; Premi Gabriel Ferrater de Sant Cugat), *Ícar* (Edicions Poncianes, 2015) i la plaquette *Liorna* (Els papers discsols, 2015). També ha traduït del gallec *Celebració* de Gonzalo Hermo (Godall, 2016)

Articles relacionats

D'alguns elements (barrocs) en la poesia de Pere Gimferrer

Homer per a uns felicos molts

El crit i la catarsi de Blanca Busquets

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018